

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ**

ПРОЄКТ

**«ПОРТФЕЛЬ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА: ТРЕНДИ, ФОРМАТИ,
ТЕХНОЛОГІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ»**

Запоріжжя
2019

Проект «Портфель сучасного педагога: тренди, формати, технології освітнього процесу»

Розглянуто:

Науково-методичною радою
НМЦ ПТО у Запорізькій області
як рекомендації для педагогічних
працівників закладів професійної
(професійно-технічної) освіти
Протокол № 5 від 26.12.2019

Укладачі:

Таран М.В., Двоєносова Л.В., Мухіна Л.І., методисти НМЦ ПТО у Запорізькій області

Відповідальний за випуск:

Паржницький О.В., директор НМЦ ПТО у Запорізькій області, кандидат педагогічних наук

Комп'ютерний набір та верстка, редагування та коректура:

Таран М.В., Двоєносова Л.В., Мухіна Л.І., методисти НМЦ ПТО у Запорізькій області

Вступ

Сучасна професійна освіта перебуває у стані змін, зумовлених низкою викликів: глобалізацією, інформатизацією суспільства, демографічними змінами, що потребують швидкої адаптації до діяльності у нових соціальних реаліях. Освітня сфера, яка є основоположницею формування світогляду, духовного становлення особистості, зазнає значних трансформаційних процесів. Простір, де стикаються нові цінності й технології, нові стилі життя, вимагає нових, сучасних освітніх підходів.

Про те, що за останні десятиліття молодь дуже змінилася, говориться багато. Дослідження показують, що сучасні діти у своїй більшості не здатні вписатися в рамки традиційної системи освіти, не завдаючи шкоди для свого розвитку. У ході вимушеного підкорення стандартизованим канонам відбувається непоправна «ломка» їх індивідуальності та втрата творчої самобутності.

Традиційно освітній процес зорієнтований на отримання, у кращому випадку – на творче засвоєння, суми знань тими, хто навчається. При цьому освіта формує молодих людей у ролі засвоювачів «готових знань». До цієї ролі дуже легко й швидко звикають, і тому сучасна освіта виховує, як правило, людей-екстерналів, які вміють активно працювати лише під керівництвом та при спонуканні зовнішніми чинниками. Молоді люди, наповнені «готовими знаннями», у своїй більшості не вміють працювати ні творчо, ні самостійно, особливо в умовах, коли знання потребують швидкого оновлення.

При цьому одні упокорюються, пливуть за течєю і поповнюють лави інфантильного суспільного баласту. І це не залежить від навчальних результатів, сьогодні навіть термін придумали для учорашніх відмінників і хорошистів, не здатних відбутися у житті, – «навчена безпорадність». Інші, більш емоційно міцні, вдаються до інших крайнощів. Їхній творчий потенціал, життєва енергія не знаходять виходу і набувають форми протесту проти усього і всіх.

Необхідний стрибок, прорив з усталених безперспективних реалій сьогодення у новий вимір. Необхідна нова особистість, нове покоління, здатне вивести суспільство за рамки існуючої деструктивної системи речей.

Сучасний заклад професійної освіти – це, насамперед, інноваційні освітні технології, новаторська організація освітнього процесу та активна співпраця його учасників – педагогічних працівників і здобувачів освіти.

Саме тому основна увага у педагогічних колективах має приділятися питанням подолання консерватизму у підходах до освітньої діяльності та існуючих стереотипів педагогічної праці.

Портфель сучасного педагога: тренди, формати, технології освітнього процесу

За словами Деніела Пінка все, що ми робимо на роботі, чи що вчимо у школі можна розділити на дві категорії – завдання алгоритмічні, наприклад робота касиром у продуктовому магазині та завдання евристичні, як то, створення рекламної кампанії. І минуле ХХ століття пропонувало більшість видів робіт алгоритмічних, які у ХХІ столітті механізовані або автоматизовані. Скільки молодих людей у найближчому майбутньому матимуть роботу?

ХХІ століття утворює евристичні види праці. Відповідно це потребує кадрів, що здатні креативно мислити та генерувати ідеї. Як готувати фахівців для ринку праці ХХІ століття?

Система мотивації кнута і пряника перестала приносити очікувані результати. Нам важко знаходити драйвери, які мотивуватимуть педагогічний колектив, наших здобувачів освіти до виконання доручених завдань, особливо які потребують, бодай хоч трохи, творчості.

Де знайти засоби заохочення молоді до пізнання, ведення конструктивного діалогу з викладачем, групою в аудиторії?

Хто перетворить їх із пасивних слухачів в активних учасників освітнього процесу, навчить ставити цілі і досягати їх?

Відповіді й інструменти можна отримати під час зустрічей з використанням елементів сінемалогії, коучингу, дизайн-мислення, соціально-культурної анімації та ін.

Відповідно у 2018 році Науково-методичним центром професійно-технічної освіти у Запорізькій області був започаткований проєкт «Портфель сучасного педагога: тренди, формати, технології освітнього процесу».

Реалізація проєкту відбувалася протягом двох років: з січня 2018 року по грудень 2019 року.

Мета проєкту:

- забезпечення високої якості професійної підготовки у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
- впровадження та використання в освітньому процесі найкращих світових новацій навчання;
- впровадження та застосування в освітньому процесі нових інструментів, форм, методів та технологій навчання.

Очікувані результати:

- визначення освітніх трендів майбутнього;
- заохочення колективу до роботи за найкращими світовими освітніми новаціями;
- відповідність викликам інформаційних технологій;
- співіснування поколінь Х, Y з поколінням Z;
- спрямування здобувачів освіти на творчість, креатив, повагу до професії та серйозне ставлення до життя;
- заохочення молоді до навчання;

- підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку праці здобувачів освіти.

Шляхи реалізації проєкту:

I етап – діагностичний

Термін: січень-лютий 2018 року

Завдання:

1. Проведення для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти заходу у вигляді неформального спілкування, під час якого визначено, чи є необхідність інвестувати у власний розвиток.

2. Визначення інструментів, форм, методів, технологій, які необхідно впроваджувати в освітній процес для покращення професійних компетенцій учнів.

3. З'ясування та обговорення проблемних питань:

- які тренди в освіті визначатимуть майбутнє у 2020 році;
- як відповідати викликам інформаційних технологій;
- як залишатися цікавим і авторитетним в учнівському середовищі;
- як заохочувати здобувачів освіти до навчання.

4. Мотивувати педагогічних працівників до постійного самовдосконалення та саморозвитку.

10 січня 2018 року на базі Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області відбувся Освітній конвент «Портфель сучасного педагога: тренди, формати, технології освітнього процесу», запрошений тренер Наталія Яцук, місто Запоріжжя.

У заході взяли участь 30 педагогічних працівників таких закладів професійної (професійно-технічної) освіти: ДНЗ «Запорізький центр професійно-технічної освіти водного транспорту», ДНЗ «Бердянський машинобудівний професійний ліцей», ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище «Моторобудівник», ДНЗ «Запорізький правобережний професійний ліцей», ДНЗ «Запорізький політехнічний центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Бердянський центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Пологівський професійний ліцей», ДНЗ «Запорізький професійний ліцей сервісу», ДНЗ «Якимівський професійний аграрний ліцей», ДНЗ «Мелітопольський професійний аграрний ліцей».

У ході неформального заходу обговорені проблемні питання: які тренди в освіті визначатимуть наше майбутнє? Як відповідати викликам інформаційних технологій? Як залишатися цікавим і авторитетним в учнівському середовищі? Як заохочувати їх до навчання?

Зустріч була проведена з використанням елементів сінемалогії, коучингу, дизайн-мислення, соціально-культурної анімації. Також учасники заходу поповнили свій педагогічний портфель сучасними трендами, форматами, технологіями освітнього процесу.

По завершенні Освітнього конвенту педагогічні працівники, згідно з опитуванням, зробили висновки про необхідність:

- осмислити отриману інформацію;
- обрати для себе конкретну технологію та вдосконалювати вміння з її застосування;
- бути у постійному пошуку нових інструментів навчання, форм, методів та технологій;
- постійно займатися самоосвітою та саморозвитком;
- систематично відвідувати такі події.

II етап – практичний

Термін: лютий 2018 року – листопад 2019 року

Завдання:

1. Прогнозування проведення заходів згідно з необхідністю отримання інструментів для розвитку педагогічної майстерності.
2. Запрошення до співпраці досвідчених тренерів, коучів тощо.
3. Організація та проведення тренінгів, коуч-сесій тощо.
4. Сертифікація учасників проекту.
5. Популяризація діяльності проекту у соціальних мережах.
6. Підбиття підсумків учасниками проекту наприкінці кожного заходу щодо необхідності самоосвіти впродовж життя.
7. Впровадження в освітній процес інструментів отриманих учасниками після проходження тренінгів, коуч-сесій тощо.

20-21 лютого 2018 року на базі Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області відбувся дводенний тренінг «Коучинг в освіті», запрошений тренер Наталія Яцук, місто Запоріжжя.

До тренінгу були запрошені педагогічні працівники, які прагнуть готувати фахівців для ринку праці XXI століття, мають бажання знайти власну

внутрішню мотивацію, згуртувати команду, надихати на досягнення амбітних цілей своїх здобувачів освіти, мотивувати до роботи у навчальній групі, а головне вчити, вчитися й працювати з натхненням.

У заході взяли участь 20 представників закладів професійної (професійно-технічної) освіти: ДНЗ «Запорізький центр професійно-технічної освіти водного транспорту», ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище», ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище «Моторобудівник», ДНЗ «Мелітопольський багатoproфільний центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Запорізьке машинобудівне вище професійне училище», ДНЗ «Запорізький будівельний центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище моди і стилю», ДНЗ «Багатoproфільний центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Василівський професійний ліцей».

По закінченню тренінгу учасники під час своєї педагогічної діяльності зможуть знаходити власну внутрішню мотивацію, згуртувати команду та мотивувати до роботи у групі, а головне, вчити, вчитися й працювати без примусу та з натхненням.

27 жовтня 2018 року на базі Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області відбувся очно-дистанційний тренінг «Методика проведення тренінгів». Провів його запрошений тренер Іван Іванов з міста Києва.

Тренінг складався з трьох міні-курсів: «Орієнтуватися в методиці проведення тренінгів»; «Використовувати універсальні тренінгові вправи у навчанні»; «Розвивати життєві навички за допомогою тренінгових вправ».

Основні цілі заходу - опанувати на практиці сучасні методи активної роботи зі здобувачами освіти та дорослими, а саме: вправи на розвиток уваги й командування, техніки фасилітації, вправи-енерджайзери та ін.

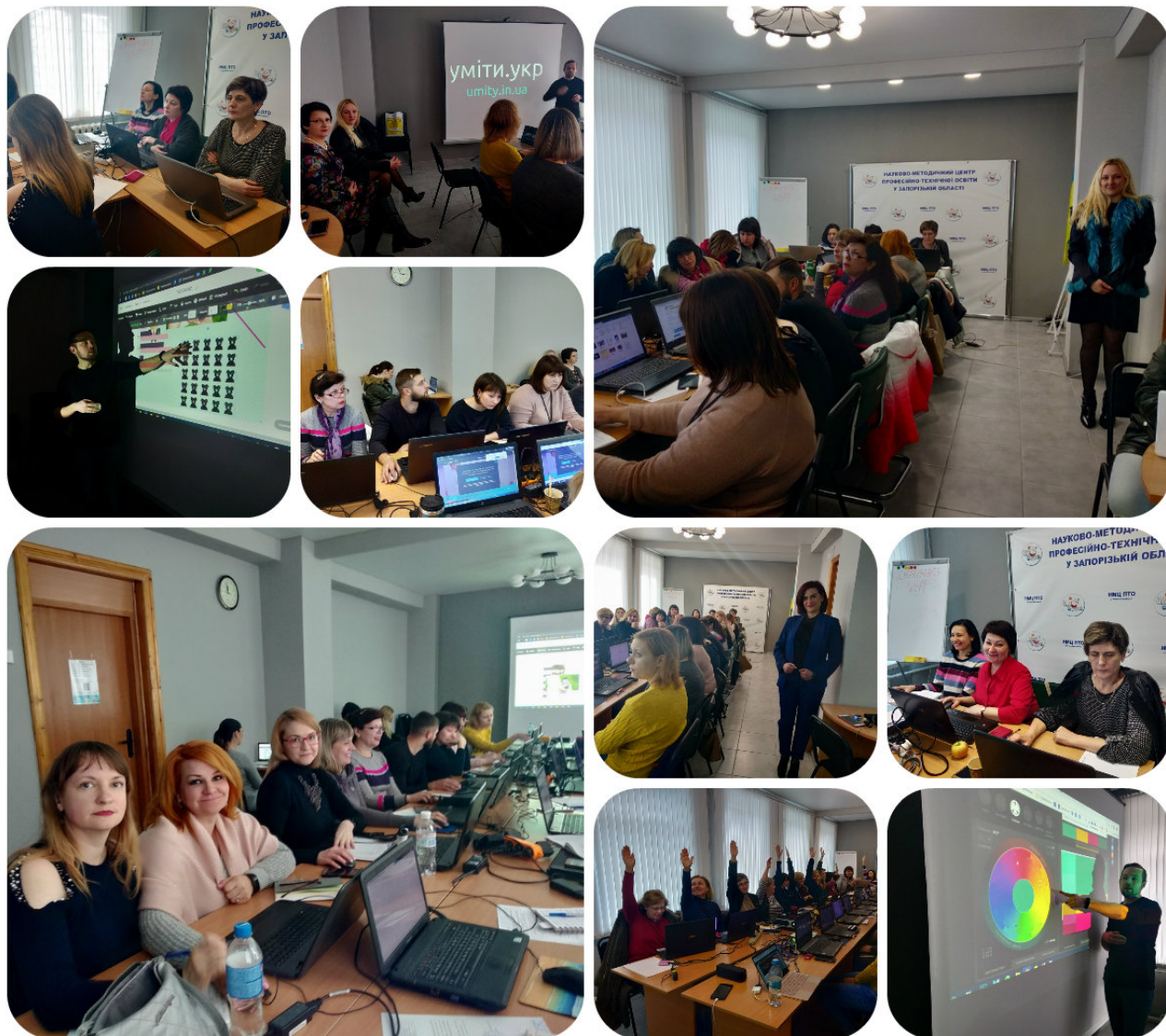
У заході взяли участь 26 осіб: представники Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області та педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти: ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище», ДНЗ «Запорізький політехнічний центр професійно-технічної освіти», «Мелітопольський багатопрофільний центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Бердянський центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Дніпрорудненський професійний ліцей», ДНЗ «Запорізьке машинобудівне вище професійне училище», ДНЗ «Пологівський професійний ліцей», ДНЗ «Запорізький професійний ліцей сервісу». Також до участі у

тренінгу були запрошені колеги із закладів вищої освіти: ДЗВО «Запорізький державний медичний університет», Запорізький авіаційний коледж імені О.Г. Івченка, ДЗВО «Запорізький будівельний коледж» та ПЗВО «Запорізький коледж технологій та дизайну».

Впродовж тренінгу учасники засвоїли впровадження як повноцінного тренінгового навчання, так і його елементів у повсякденній роботі. За допомогою спеціального діагностичного інструментарію визначили власний тренерський стиль та схильність до тренерства, отримали рекомендації для професійного саморозвитку.

23 березня 2019 року на базі Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області відбувся очно-дистанційний тренінг «Сучасні методи навчання: інфографіка й ментальні карти, сторітеллінг, інтерактивні вправи», запрошений тренер Іван Іванов з міста Києва.

Тренінг складався з трьох міні-курсів: «Розробляти інтерактивні навчальні матеріали»; «Створювати інфографіку та ментальні карти для навчання»; «Навчати за допомогою сторітеллінгу».

Під час заходу розглянуто методику й найкращі приклади застосування інфографіки та ментальних карт в освітньому процесі, а також інструменти для їх створення. У ході тренінгу учасники ознайомились на практиці з онлайн-сервісами для створення інтерактивних завдань, які можна використовувати як на уроці, так і для домашніх завдань та самостійної роботи здобувачів освіти; відпрацювали алгоритм упровадження методу сторітеллінгу, що підвищує якість засвоєння навчального матеріалу учнями.

Тренінг відвідали 26 педагогічних працівників закладів освіти: ДЗВО «Запорізький державний медичний університет», Запорізький авіаційний коледж імені О.Г. Івченка, ДЗВО «Запорізький електротехнічний коледж» Національного університету «Запорізька політехніка», ПЗВО «Запорізький коледж технологій та дизайну», ДНЗ «Запорізький центр професійно-технічної освіти водного транспорту», ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище «Моторобудівник», ДНЗ «Запорізький правобережний професійний ліцей», ДНЗ «Запорізький політехнічний центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Запорізьке машинобудівне вище професійне училище», ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище моди і стилю», ДНЗ «Багатопрофільний центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Мелітопольський професійний аграрний ліцей», ДНЗ «Василівський професійний ліцей».

По завершенню заходу педагоги отримали багато ідей, порад та конкретних інструкцій для творчого й сучасного використання ІКТ. За допомогою історій навчилися підвищувати інтерес до вивчення теми, сприяти розвитку креативності учнів та більш глибокого занурення у матеріал. Отримали шаблони для історій, здобули навички створювання коміксів та оформлення історії онлайн.

02 листопада 2019 року на базі Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області відбувся тренінг «Коучинг як основа для успішної реалізації особистості здобувачів освіти», запрошений коуч-консультант Юлія Прокопенко, місто Запоріжжя.

У тренінгу взяли участь педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти (21 особа): ДНЗ «Запорізький професійний ліцей автотранспорту», ДНЗ «Запорізький центр професійно-технічної освіти водного транспорту», ДНЗ «Запорізький професійний ліцей залізничного транспорту», ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище «Моторобудівник», ДНЗ «Бердянський центр професійно-технічної освіти», ДНЗ «Дніпрорудненський професійний ліцей», ДНЗ «Запорізьке машинобудівне вище професійне училище», ДНЗ «Пологівський професійний ліцей», ДНЗ «Запорізький професійний ліцей сервісу», ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище моди і стилю», «Якимівський професійний аграрний ліцей», ДНЗ «Василівський професійний ліцей», ДНЗ «Вільнянський професійний ліцей».

На заході розглянуто проектування уроку на засадах коучингу, а саме: шкалування як початкова форма організації освітнього процесу, типи голосу – вистроювання рапорту, декартові питання – прийняття рішень. Учасники отримали та відпрацювали коуч-інструменти: «Соціальні ролі як ресурс», «Розкриття сонця», відпрацювали вправи з арт-коучингу.

III етап – підсумковий

Термін: листопад 2019 року – грудень 2019 року.

Завдання:

1. Узагальнення результатів проекту згідно з відгуками.
2. Презентація результатів роботи на підсумковому заході.
3. Підготовка методичних матеріалів до друку.
4. Прогнозування перспектив подальшої роботи.

Підбиваючи підсумки проекту, звертаємо увагу на застосування педагогічними працівниками в освітньому процесі нових інструментів, форм, методів та технологій навчання. Як підтвердження використання їх в освітньому процесі є проведення таких заходів:

- обласного вебінару на тему «Впровадження активних форм навчання на заняттях фізики та математики», 27.11.2018;
- майстер-класу для молодих майстрів виробничого навчання на тему «Впровадження методу проектів в освітній процес», 27.11.2018;

- семінару-практикуму «Використання сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі для удосконалення професійної компетентності педагога», 30.11.2018;
- обласного вебінару на тему «Використання коуч-технологій при викладанні спеціальних дисциплін для покращення освітнього процесу», 27.02.2019;
- тренінгу на тему «Коучинг як основа для успішної реалізації особистості здобувачів освіти», 02.11.2019;
- конференції у форматі TED «Використання світових освітніх технологій у практичній діяльності педагога», 03.12.2019.

03 грудня 2019 року на базі Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області відбулась конференція у форматі TED «Використання світових освітніх технологій у практичній діяльності педагога». Місія TED – «Ідеї, гідні розповсюдження», творці і послідовники TED пристрасно вірять в силу ідеї, здатної змінювати відносини, життя і світ в цілому. Мета заходу – впровадження і використання в освітньому процесі найкращих світових освітніх новацій.

Слід відзначити, що всі запрошені спікери конференції постійно брали участь у заходах, що проводились у рамках проєкту. Серед них:

- Коваленко Вікторія Григорівна, викладач ДНЗ «Бердянський центр професійно-технічної освіти», за темою «Як допомагають інтернет-ресурси в освіті»;
- Бондаренко Альона Олександрівна, викладач ДНЗ «Запорізький політехнічний центр професійно-технічної освіти», за темою «Використання ІКТ у процесі формування математичної компетентності здобувачів освіти»;
- Кучеренко Сніжана Степанівна, практичний психолог ДНЗ «Запорізьке машинобудівне вище професійне училище», за темою «Формування мотивації до навчання у світі сучасних технологій»;
- Свіріна Ольга Володимирівна, викладач Запорізького авіаційного коледжу ім. О.Г. Івченка, за темою «Перспективні практики сучасного викладача»;
- Мілочкіна Лілія Володимирівна, викладач ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище «Моторобудівник», за темою «Роль і місія педагога у сучасному освітньому просторі»;
- Прокопенко Юлія Володимирівна, викладач ДНЗ «Запорізький центр професійно-технічної освіти водного транспорту», за темою «Коучинг-інструмент розвитку соціального інтелекту та стратегія розкриття особистого потенціалу людини».

Спікери ознайомили учасників конференції із сучасними викликами інформаційних технологій, світовими освітніми трендами, які вони застосовують у своїй педагогічній діяльності. У своїх виступах мотивували педагогів до безперервної самоосвіти та саморозвитку.

На завершення заходу, під час підведення підсумків проєкту, учасники конференції звернули увагу організаторів на необхідність проведення таких

зустрічей у майбутньому з метою вивчення та використання у педагогічній діяльності нових освітніх інструментів, методів, форматів та технологій.

Також позитивним результатом є те, що Юлія Прокопенко, викладач ДНЗ «Запорізький центр професійно-технічної освіти водного транспорту», постійно брала участь у навчанні під час проєкту та по завершенні його реалізації зарекомендувала себе як коуч-консультант. Організатори проєкту мають намір продовжувати співпрацю з Юлією Володимирівною та запрошувати її до проведення тренінгів за напрямком коучингу для навчання дорослих впродовж життя.

Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області і надалі планує проводити неформальне навчання педагогічних працівників закладів П(ПТ)О Запорізької області з метою забезпечення високої якості професійної підготовки шляхом формування вмій використання новітніх освітніх та інформаційно-комунікативних технологій.

Висновок

Постійний розвиток технологій призводить до того, що у сфері освіти регулярно застосовуються нові інструменти, форми та методи навчання.

Діяльність педагога – це діяльність митця, в ній поєднані знання, професійність і творчість. Чим складнішою є професійна діяльність, якою займається людина, тим складніша її особистість. Саме система цінностей, поглядів і правил виробляється у процесі професійної діяльності. Сьогодні важливо бути не лише кваліфікованим фахівцем, а й передусім, компетентним. Компетентність допомагає педагогу вирішувати різноманітні завдання, які стосуються його професійної діяльності. Компетентний фахівець відрізняється від кваліфікованого тим, що він реалізує у своїй роботі професійні знання, вміння та навички. Він готовий до застосування нових освітянських ідей, здатний постійно навчатися, завжди знаходитися у творчому пошуку.

Інноваційна поведінка не передбачає пристосування, вона має на увазі формування власної індивідуальності, саморозвиток. Педагог повинен зрозуміти, що освіта – спосіб виховання гармонійної особистості. Для нього не підходять «готові шаблони», важливо постійно підвищувати свій власний інтелектуальний рівень. Педагогічний працівник, який позбувся «комплексів», психологічних бар'єрів, готовий стати повноцінним учасником перетворень у сучасному освітньому процесі.